

Základní práva - Polsko

VNITROSTÁTNÍ SOUDY

Podle *polské ústavy (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej)* má každý právo na spravedlivý a veřejný proces, bez zbytečného prodlení, před příslušným, nestranným a nezávislým soudem. To znamená, že veškeré spory týkající se výkonu práv a svobod zaručených vnitrostátním právem lze předložit vnitrostátním soudům. Věci upravené občanským a rodinným právem, právem týkajícím se mladistvých, pracovněprávními předpisy a předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, obchodním a úpadkovým právem a věci spadající do působnosti trestního a vězeňského práva rozhodují obecné soudy. Správní soudy sledují zákonnost činnosti orgánů státní správy. Vojenské soudy zajišťují výkon spravedlnosti v polských ozbrojených silách v rámci zákonem vymezené oblasti působnosti a v zákonem stanovených případech také výkon spravedlnosti vůči osobám, které nejsou členy polských ozbrojených sil.

Obecné, správní a vojenské soudy působí v souladu se zásadou dvoustupňového řízení, v němž účastník řízení, který není spokojen s tím, jak soud jeho věc rozhodl, může proti rozhodnutí podat opravný prostředek u soudu vyššího stupně.

Kromě toho polská ústava zaručuje každé osobě, jejíž ústavní práva nebo svobody byly porušeny, právo podat ústavní stížnost u Ústavního soudu (*Trybunał Konstytucyjny*). Tuto stížnost může vypracovat pouze advokát (*adwokat*) nebo právní poradce (*radca prawny*) (výjimku tvoří soudci (*sędziowie*), státní zástupci (*prokuratorzy*), advokáti (*adwokaci*), právní poradci (*radcowie prawni*), notáři (*notariusze*) nebo profesori či doktoři práv, kteří zastupují sami sebe) a stížnost nepodléhá soudním poplatkům. Stížnosti se mohou týkat právního nebo správního předpisu, na jehož základě soud nebo orgán veřejné moci vydal pravomocné rozhodnutí týkající se práv, svobod nebo povinností stanovených v ústavě.

VNITROSTÁTNÍ INSTITUCE NA OCHRANU LIDSKÝCH PRÁV

Veřejný ochránce práv (*Rzecznik Praw Obywatelskich*)

Adresa: Aleja Solidarności 77, 00-090 Varšava

Úlohou veřejného ochránce práv je chránit práva a svobody osob a občanů stanovené v ústavě a jiných právních předpisech.

Každý má právo obrátit se na veřejného ochránce práv se žádostí o pomoc ve věcech týkajících se ochrany jeho práv nebo svobod, u nichž došlo k porušení ze strany orgánů státní správy.

Podání žádosti k úřadu veřejného ochránce práv nepodléhá poplatku.

Po přezkoumání stížnosti může veřejný ochránce práv přistoupit k těmto krokům:

- začít se danou věcí zabývat,
- informovat o opravných prostředcích, které má stěžovatel k dispozici,
- postoupit věc příslušnému subjektu,
- odmítnout se danou věcí zabývat.

Začne-li se veřejný ochránce práv danou věcí zabývat, může:

- provést šetření sám,
- požádat příslušné orgány o prošetření věci nebo její části,
- požádat Sejm (dolní komoru polského parlamentu), aby nařídil Nejvyššímu kontrolnímu úřadu (*Najwyższa Izba Kontroli*) provést kontrolu s cílem prošetřit danou věc nebo její část.

Při vedení svého řízení je veřejný ochránce práv oprávněn:

- šetřit jakoukoli věc na místě (i bez předchozího oznámení),
- požadovat vysvětlení a předložení spisů v kterékoli věci vedené dotýčnými orgány,
- požadovat informace o postupu věci, kterou se zabývají soudy, státní zastupitelství a jiné donucovací orgány, a požadovat, aby byly úřadu veřejného ochránce práv předloženy spisy k nahlédnutí, jakmile bude řízení skončeno a bude vydáno rozhodnutí,
- zadávat vypracování znaleckých a jiných posudků.

Po prošetření věci může veřejný ochránce práv:

- vysvětlit stěžovateli, že nedošlo k porušení práv a svobod,
- vyzvat orgán, organizaci nebo instituci, u jejichž opatření bylo shledáno, že došlo k porušení práv a svobod, k nápravě daného porušení a následně sledovat, jak jsou prováděna příslušná doporučení,
- požádat orgán, který vykonává dohled nad dotčeným subjektem, aby uplatnil zákonem stanovená opatření,
- požádat, aby bylo zahájeno řízení, a zúčastnit se jakéhokoli probíhajícího občanskoprávního řízení,
- požádat, aby příslušný státní zástupce zahájil přípravné řízení ve věcech týkajících se trestných činů stíhaných z moci úřední,
- požádat, aby bylo zahájeno správní řízení, podat stížnosti u správního soudu a zúčastnit se takových řízení,
- podat návrh na sankci a také návrh na odložení pravomocného rozhodnutí ve věcech týkajících se přestupků,
- podat kasační žalobu nebo kasační stížnost proti pravomocnému rozhodnutí.

Považuje-li veřejný ochránce práv za nezbytné, aby byl pozměněn nebo přijat právní akt týkající se práv a svobod, může o to požádat příslušné orgány.

SPECIALIZOVANÉ ÚŘADY NA OCHRANU LIDSKÝCH PRÁV

Veřejný ochránce práv dětí (*Rzecznik Praw Dziecka*)

Adresa: ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Varšava

Úkolem veřejného ochránce práv dětí je chránit práva dětí, a to včetně:

- práva na život a zdravotní péči,
- práva na výchovu v rodině,
- práva na důstojné životní podmínky,
- práva na vzdělání,
- práv dětí se zdravotním postižením,
- ochrany dětí proti všem formám násilí, krutosti, vykořisťování, narušování morálky, zanedbávání a jiného špatného zacházení.

Každý má právo obrátit se na veřejného ochránce práv dětí se žádostí o pomoc ve věcech týkajících se ochrany práv či zájmů dítěte.

Podání žádosti k úřadu veřejného ochránce práv dětí nepodléhá poplatku.

Při vedení řízení může veřejný ochránce práv dětí:

- šetřit jakoukoli věc na místě (i bez předchozího oznámení),
- požádat dotčené subjekty o poskytnutí vysvětlení nebo informací nebo o zpřístupnění spisů,
- zadávat vypracování znaleckých a jiných posudků.

Po prošetření věci může veřejný ochránce práv dětí:

- požádat příslušné subjekty, aby přijaly opatření ve prospěch dítěte,
- požádat o zahájení kázeňského řízení nebo o uložení kázeňských sankcí, je-li zjištěno, že dotčený subjekt porušil práva nebo zájmy dítěte,

- zúčastnit se řízení před Ústavním soudem zahájeného z podnětu veřejného ochránce práv nebo řízení ve věci ústavních stížností, které mají dopad na práva dětí,
- podat návrhy k Nejvyššímu soudu (*Sąd Najwyższy*) ve věci řešení odchylných výkladů právních předpisů, které se dotýkají práv dětí,
- podat kasační žalobu nebo kasační stížnost,
- požádat, aby bylo zahájeno řízení, a zúčastnit se jakéhokoli probíhajícího občanskoprávního řízení,
- zúčastnit se řízení, která se týkají mladistvých,
- požádat, aby příslušný státní zástupce zahájil přípravné řízení ve věcech týkajících se trestných činů,
- požádat, aby bylo zahájeno správní řízení, podat stížnosti u správního soudu a zúčastnit se takových řízení,
- podat návrh na sankci ve věcech týkajících přestupků.

Považuje-li veřejný ochránce práv dětí za nezbytné, aby byl pozměněn nebo přijat právní akt týkající se práv dětí, může o to požádat příslušné orgány.

Veřejný ochránce práv pacientů (*Rzecznik Praw Pacjenta*)

Adresa: ul. Młynarska 46, 01-171 Varšava

Veřejný ochránce práv pacientů je subjektem příslušným k ochraně práv pacientů.

Každý má právo obrátit se na veřejného ochránce práv pacientů se žádostí o pomoc, jestliže došlo k porušení práv pacienta.

Podání žádosti k úřadu veřejného ochránce práv pacientů nepodléhá poplatku.

Po přezkoumání stížnosti může veřejný ochránce práv pacientů přistoupit k těmto krokům:

- začít se danou věcí zabývat,
- informovat o opravných prostředcích, které má stěžovatel k dispozici,
- postoupit věc příslušnému subjektu,
- odmítnout se danou věcí zabývat.

Začne-li se veřejný ochránce práv danou věcí zabývat, může:

- provést šetření sám,
- požádat příslušné orgány o prošetření věci nebo její části.

Při vedení svého řízení je veřejný ochránce práv pacientů oprávněn:

- šetřit jakoukoli věc na místě (i bez předchozího oznámení),
- požadovat vysvětlení a předložení spisů v kterékoli věci vedené dotýčnými orgány,
- požadovat informace o postupu věci, kterou se zabývají soudy, státní zastupitelství a jiné donucovací orgány, a požadovat, aby byly úřadu veřejného ochránce práv pacientů předloženy spisy k nahlédnutí, jakmile bude řízení skončeno a bude vydáno rozhodnutí,
- zadávat vypracování znaleckých a jiných posudků.

Po prošetření věci může veřejný ochránce práv:

- vysvětlit stěžovateli, že nedošlo k porušení práv pacienta,
- vyzvat orgán, organizaci nebo instituci, u jejichž opatření bylo shledáno, že došlo k porušení práv pacienta, k nápravě daného porušení,
- požádat orgán, který vykonává dohled nad výše zmíněným subjektem, aby uplatnil zákonem stanovená opatření,
- požádat, aby bylo zahájeno řízení, a zúčastnit se jakéhokoli probíhajícího občanskoprávního řízení.

Považuje-li veřejný ochránce práv pacientů za nezbytné, aby byl pozměněn nebo přijat právní akt týkající se práv pacientů, může o to požádat příslušné orgány.

Generální inspektor ochrany osobních údajů (*Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych*)

Adresa: ul. Stawki 2, 00-193 Varšava

Generální inspektor ochrany osobních údajů je subjektem příslušným k ochraně osobních údajů.

Dojde-li k porušení ustanovení zákona o ochraně osobních údajů (*ustawa o ochronie danych osobowych*), může subjekt údajů podat stížnost ke generálnímu inspektorovi ochrany osobních údajů.

Správní řízení vedené generálním inspektorem ochrany osobních údajů se zabývá šetřením zpracování osobních údajů stěžovatele.

Během řízení jsou generální inspektor, zástupce generálního inspektora a zmocnění zaměstnanci oprávněni:

- vstupovat do prostor, v nichž se nachází registr údajů, jakož i do prostor, kde jsou údaje zpracovávány, a provádět potřebné kontroly,
- požadovat objasnění a předvolávat a vyslýchat fyzické osoby s cílem zjistit skutkový stav,
- nahlížet do jakýchkoli dokumentů a údajů týkajících se přímo předmětu kontroly a pořizovat si jejich kopie,
- provádět kontrolu zařízení, médií a systémů informačních technologií používaných ke zpracování údajů,
- zadávat vypracování znaleckých a jiných posudků.

Poté, co provede řízení, vydá generální inspektor (je-li zjištěno, že došlo k porušení předpisů) rozhodnutí, kterým nařídí obnovení zákonného stavu, a to včetně:

- ukončení nezákonností,
- doplnění, aktualizace nebo opravy osobních údajů, jejich zpřístupnění nebo zdržení se takových kroků,
- přijetí dodatečných opatření k ochraně osobních údajů,
- ukončení předávání osobních údajů do třetí země,
- zabezpečení údajů nebo předání údajů jiným subjektům,
- výmazu osobních údajů.

Nehledě na výše uvedené může generální inspektor na základě informací shromážděných během šetření věci z vlastního podnětu rozhodnout, zda přistoupí k výkonu následujících pravomocí:

- zaslat dopis subjektu, kterého se stížnost týká,
- požádat o zahájení kázeňských nebo jiných opatření podle zákona vůči pachatelům,
- uvědomit donucovací orgán o podezření na trestný čin.

Považuje-li generální inspektor za nezbytné, aby byl pozměněn nebo přijat právní akt týkající se ochrany osobních údajů, může o to požádat příslušné orgány.

Vládní zplnomocněnec pro rovné zacházení (*Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania*)

Adresa: Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Varšava

Zplnomocněnec je subjekt odpovědný za provádění politik vlády v oblasti rovného zacházení a nediskriminace.

Každý má právo podat ke zplnomocněnci stížnost, žádost nebo petici.

Podání stížnosti, žádosti nebo petice nepodléhá poplatku.

Jestliže reakce na výše uvedené podněty vyžaduje předchozí šetření a objasnění skutkového stavu, shromáždí zplnomocněnec potřebné důkazy. Za tím účelem může žádat, aby mu ostatní orgány poskytly potřebné důkazy a objasnění.

Stížnost, žádost nebo petice by měly být vyřízeny bez zbytečného prodlení:

- do jednoho měsíce v případě stížnosti nebo žádosti,
- do tří měsíců v případě petice.

Zplnomocněnec informuje žadatele, jakým způsobem byla věc vyřízena.

Je-li zjištěno, že došlo k porušení zásady rovného zacházení, zplnomocněnc přijme opatření s cílem odstranit nebo zmírnit účinky takového porušení.

Považuje-li zplnomocněnc za nezbytné, aby byl pozměněn nebo přijat právní akt týkající se rovného zacházení a nediskriminace, může o to požádat příslušné orgány.

Vládní zplnomocněnc pro osoby se zdravotním postižením. (*Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych*)

Zplnomocněnc vykonává věcný dohled nad plněním úkolů vyplývajících ze *zákona o profesní a sociální rehabilitaci a zaměstnávání osob se zdravotním postižením (ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)*.

Zplnomocněnc provádí dohled nad vydáváním osvědčení o zdravotním postižení a nad určováním stupně zdravotního postižení.

Každý má právo podat ke zplnomocněnci stížnost, žádost nebo petici.

Jestliže reakce na výše uvedené podněty vyžaduje předchozí šetření a objasnění skutkového stavu, shromáždí zplnomocněnc potřebné důkazy. Za tím účelem může žádat, aby mu ostatní orgány poskytly potřebné důkazy a objasnění.

Stížnost, žádost nebo petice by měly být vyřízeny bez zbytečného prodlení:

- do jednoho měsíce v případě stížnosti nebo žádosti,
- do tří měsíců v případě petice.

Zplnomocněnc informuje žadatele, jakým způsobem byla věc vyřízena.

Jestliže v rámci dohledu zplnomocněnc zjistí, že existují důvodné pochybnosti, zda rozhodnutí odráží skutkový stav věci, nebo že rozhodnutí mohlo být vydáno nezákonně, může požádat příslušný orgán, aby:

- zrušil rozhodnutí,
- obnovil řízení.

JINÉ SPECIALIZOVANÉ ÚŘADY

Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*)

Adresa: Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Varšava

Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání zaručuje svobodu projevu v rozhlasu a televizi, chrání autonomii poskytovatelů mediálních služeb a veřejný zájem a zajišťuje otevřenou a pluralitní povahu rozhlasu a televize.

Každý má právo podat k radě stížnost, žádost nebo petici.

Podání stížnosti, žádosti nebo petice nepodléhá poplatku.

Jestliže se stížnost týká vysílání konkrétního pořadu, musí stěžovatel upřesnit čas a datum vysílání pořadu, název stanice a název pořadu (nebo jiné informace, které umožní identifikovat pořad, který je předmětem stížnosti).

Předseda rady může požádat poskytovatele mediálních služeb, aby předložil veškeré důkazy, dokumenty a objasnění nutné ke stanovení toho, zda poskytovatel jednal v souladu se zákonem.

Stížnost, žádost nebo petice by měly být vyřízeny bez zbytečného prodlení: do jednoho měsíce v případě stížnosti nebo žádosti a do tří měsíců v případě petice.

Rada informuje žadatele, jakým způsobem byla věc vyřízena.

Předseda rady může požadovat, aby poskytovatel mediálních služeb ukončil poskytování mediálních služeb, porušují-li tyto služby zákon.

V určitých případech může předseda rady uložit poskytovateli mediálních služeb finanční sankci.

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.

Poslední aktualizace: 23/01/2018